

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Uplatnění nákladů právního zastoupení advokáta v insolvenčním řízení za situace, kdy je pravomocně nařízena exekuce, popř. exekutor byl pověřen provedením exekuce a exekutor nevydal exekuční příkaz k jejich náhradě

Vztah insolvenčního a exekučního řízení je upraven v § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona, podle kterého po zahájení insolvenčního řízení výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který nenáleží do majetkové podstaty, lze nařídít nebo zahájit, nelze jej však provést. Již nařízenou nebo zahájenou exekuci tedy po zahájení insolvenčního řízení nelze provést.

V exekučním řízení vznikají, jak známo, nejenom náklady exekuce, tedy míněno náklady exekutora, ale v případě, je-li oprávněný zastoupen advokátem, tak vznikají i náklady právního zastoupení advokáta. Předmětem tohoto pojednání bude otázka, zda lze náklady za právní zastoupení advokáta v exekučním řízení úspěšně uplatnit v insolvenčním řízení za situace, kdy je pravomocně nařízena exekuce, exekutor ještě nevydal exekuční příkaz k jejich náhradě, popř. exekuční příkaz vydán byl, ale nenabyl právní moci do zahájení insolvenčního řízení, a úpadek je řešen oddlužením. Věřitel uplatní svoji pohledávku za dlužníkem insolvenční přihláškou, včetně účelně vynaložených nákladů právního zastoupení v exekučním řízení, jako pohledávku vykonatelnou, popřípadě i nevykonatelnou, oprávněnost nároku na tyto náklady doloží pravomocným usnesením o nařízení exekuce. Výši nákladů v přihlášce vyčíslí dle vyhl. 177/1996 Sb. - advokátní tarif. Insolvenční správci pohledávku většinou posoudí jako nevykonatelnou, čímž přenesou na věřitele právo domáhat se nároku na určení pravosti pohledávky incidenční žalobou. Důvodem popření pohledávky je, že nárok na náklady vzniká až pravomocným rozhodnutím, tj. pravomocným exekučním příkazem, kde jsou náklady vyčísleny a právní moc takového rozhodnutí nastala před zahájením insolvenčního řízení. Za této situace nezbyvá věřiteli jiná možnost, než se domáhat incidenční žalobou u soudu určení, že popřená pohledávka je pohledávkou po právu.

V této souvislosti je nutno zmínit, že žaloba na určení pravosti pohledávky je zpoplatněna před soudem prvního stupně soudním poplatkem ve výši 5 000 Kč a dle § 202 odst. 1) insolvenčního zákona ve sporech o pravost přihlášených pohledávek nemá žádný z účastníků právo na náhradu

nákladů řízení proti insolventnímu správci. To znamená, že náklad věřitele na soudní poplatek mu nebude ani v případě plného úspěchu ve věci určení pravosti pohledávky soudem přiznán a poté aspoň částečně uspokojen v rámci oddlužení v minimální předpokládané výši 30 %. Popřená pohledávka je často nižší, než je sám náklad na soudní poplatek. To staví věřitele do ekonomicky nevýhodného postavení a nutí ho k tomu, aby žalobu nepodával a svého práva na náhradu popřených nákladů exekuce se vzdal, byť je jeho nárok legitimní.

Autorka tohoto pojednání má zato, že pro vznik nákladů exekučního řízení advokáta je irelevantní, zdali bylo o těchto pravomocně rozhodnuto exekučním příkazem, nebo ne, nýbrž nárok na jejich úhradu je navázán již na právní moc usnesení o nařízení exekuce či usnesení o zahájení exekučního řízení. Náklady exekuce mají být uhrazeny, neboť vznikly v důsledku jednání či opomenutí dlužníka, který dobrovolně nesplnil svoji povinnost uloženou mu soudním rozhodnutím. Věřitel, právně zastoupen advokátem, pak prokazatelně ve spojení se zahájením exekuce účelně vynaložil požadované náklady v důsledku nepoctivého počínání dlužníka, a bylo by v rozporu se zásadou poctivosti, pokud by dlužník z neplnění fakticky profitoval a náklady s tím vzniklé by měly jít k tíži věřitele.

Základní zásadou insolvenčního řízení dle ust. § 5 insolvenčního zákona je vedení insolvenčního řízení tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn, aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů, a za další, že nelze práva věřitele, nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení, omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce. Účelem řešení úpadku dlužníka podle § 1 insolvenčního zákona je, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů mezi dlužníkem a osobami dotčenými dlužníkovým úpadkem, a věřitel nepochybně byl dotčen dlužníkovým úpadkem, protože měl vykonatelnou pohledávku za dlužníkem, kterou po jeho neplnění na něm přirozeně vymáhal v exekučním řízení, které s sebou neslo i přihlášené účelně vynaložené náklady. V obdobné věci již bylo rozhodováno Vrchním soudem v Praze dne 6. 11. 2014 pod sp. zn. 129 ICm 1423/2013, kdy soud dospěl mimo jiné k závěru, „...že v situaci, kdy bylo vyhověno návrhu žalobkyně na nařízení exekuce, vzniklo jí rovněž právo na náhradu účelně vynaložených nákladů v exekučním řízení, které sestávají z odměny za zastupování advokátem“. Soud přitom vycházel zejména z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky publikovaného pod R 31/2006, ve kterém Nejvyšší soud konstatoval, že nařízení exekuce – ač to výslovně uvedeno není – se vztahuje i na povinnost k úhradě nákladů oprávněného, a to bez toho, že by byly specifikovány. V situaci, kdy pak insolvenční správce popře pohledávku odpovídající výši náhrady nákladů právního zastoupení v exekučním řízení pouze z toho důvodu, že nedošlo k vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce do zahájení insolvenčního řízení, aniž by však současně popřel samotné poskytnutí právní služby, dovedil Vrchní soud, že věřiteli nárok na náhradu nákladů právního zastoupení v exekučním řízení vznikl – náklady, které totiž za účelem vymožení své pravomocně přiznané pohledávky musel vynaložit, byly vynaloženy zcela účelně. Pokud se pak jednalo o stanovení výše vzniklých nákladů, Vrchní soud v Praze ve výše uvedeném rozhodnutí uzavřel, že při rozhodování o výši odměny za zastupování advokátem nutno aplikovat příslušná ustanovení vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., a to dle znění účinného v době poskytnutí právní služby.

Rozhodovací praxe soudů v rámci České republiky byla různorodá. V minulosti převažovala ta rozhodnutí, která žalobu na určení pravosti nákladů exekuce zamítala s odkazem, že pohledávka z titulu náhrady nákladů řízení vzniká až na základě pravomocného rozhodnutí. V poslední době se ale situace obrátila a rozhodovací praxe se ustálila, kdy převažují rozhodnutí opačná. Takovým rozhodnutím je např. rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 4. 2016 pod sp. zn. 36 ICm 4192/2014, dle kterého „V běžné praxi soudů I. stupně je v zásadě nesporný názor, že právo na náklady exekučního řízení vzniká co do základu okamžikem právní moci rozhodnutí o nařízení exekuce. V daném případě plyne i z textu usnesení Okresního soudu v Ostravě, že exekuce byla nařízena mimo jiné pro náklady exekuce, které budou v průběhu řízení stanoveny. Do doby zahájení

insolvenčního řízení nebyl ke stanovení výše nákladů exekuce vydán příkaz k úhradě, nicméně tato okolnost dle názoru soudu nezakládá opodstatněnost popěrného úkonu, kdy insolvenční správkyňě popřela pravost žalobcem přihlášené pohledávky. Zmíněný názor soudů I. stupně realizujících výkon rozhodnutí, resp. nařizování exekucí, sdílí i incidenční soud. Tento názor je pak zcela obdobný názorům soudů jiných, které v jiných řízeních posuzovaly obdobnou problematiku. Tak např. Krajský soud v Plzni pod sp. zn. 129 Icm 1423/2013 svým rozsudkem z 22. 7. 2013 konstatoval, že nárok věřitele na úhradu nákladů exekučního řízení vůči dlužníkovi vzniká skutečně již usnesením o nařízení exekuce. Tento názor dle tamního soudu byl zaujat zcela v souladu s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 103 VSPH 11/2011 z 16. 3. 2011. Nařízení exekuce se vztahuje totiž i na povinnost k úhradě nákladů exekuce, a to bez toho, že by byly specifikovány. Obdobou postupu soudu v řízení o výkon rozhodnutí je v exekučním řízení postup prostřednictvím institutu příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 88 exekučního řádu, k jehož vydání je povolán exekutor. Nebyla-li nákladová pohledávka uspokojena v exekučním řízení, v němž byl vydán původní exekuční příkaz, je tento příkaz k úhradě nákladů exekuce způsobilý sloužit co by samostatný titul pro exekuční řízení další. V situaci, kdy byla nařízena exekuce na majetek povinného dlužníka, je pak pohledávka vzniklá na nákladech exekuce způsobilá být předmětem přihlášení do insolvenčního řízení povinného dlužníka, kdy předpokladem důvodnosti je za existence zmíněného rozhodnutí o nařízení exekuce pouze to, že tato pohledávka byla řádně a včas přihlášena. Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni bylo z podnětu odvolání insolvenčního správce podrobeno přezkumu v rámci odvolacího řízení realizovaného Vrchním soudem v Praze, kdy zmíněný rozsudek Krajského soudu v Plzni jako soudu I. stupně byl v zásadě potvrzen.“

Závěrem autorka vyslovuje svoji naději, že insolvenční správci konečně vezmou na vědomí ustálenou judikaturu a nebudou automaticky a bezmyšlenkovitě popírat legitimní pohledávky věřitelů představující účelně vynaložené náklady exekučního řízení. Pokud by se tak nedělo, nabízí se už jenom spekulace, že se insolvenční správci fakticky snaží „nekalým“ způsobem dopomoci dlužníkům, aby splnili zákonné podmínky pro povolení oddlužení, tedy, aby svými příjmy byli schopni splnit aspoň 30 % ze svého dluhu, sníženého o popřené části pohledávek. Činí tak za předpokladu, že věřitelé se pod tíhou nákladů spojených s povinností hradit soudní poplatek z podané žaloby nebudou svého práva domáhat incidenční žalobou. Kde ale pak zůstávají základní zásady insolvenčního řízení?

Mgr. Iveta Jančová,
advokátka

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)